

**Mnenje Odbora regij – Prispevek prostovoljnega dela h gospodarski in socialni koheziji**

(2008/C 105/03)

## ODBOR REGIJ

- poudarja pomemben gospodarski prispevek prostovoljnega dela k lokalnemu, regionalnemu in nacionalnemu gospodarstvu kakor tudi gospodarstvu EU s tem, da (a) bogati socialne in gospodarske dejavnosti z dodatnimi človeškimi viri, ter (b) z ustvarjanjem socialnega kapitala in boljše kakovosti življenja, kar je lahko pomemben dejavnik pri naložbah in ustvarjanju delovnih mest;
- poudarja tudi, da prostovoljnega dela na nobenem področju ne bi smeli obravnavati kot nadomestka ali zamenjavo za zaposleno osebje;
- spodbuja države članice k zbiranju natančnih statističnih informacij o prostovoljnem delu tudi na lokalni in regionalni ravni, ki bi lahko pripomogle k oblikovanju ustreznih pobud na obeh ravneh;
- meni, da je treba vprašanjem v zvezi s pomanjkanjem pravnega statusa za prostovoljno delo nameniti več pozornosti, zlasti pravicam in dolžnostim, ter priporoča, da bi morale imeti prostovoljno delo v vseh državah članicah, kadar je to primerno, jasno opredeljen in ustrezen pravni status za čezmejna potovanja zaradi prostovoljnega dela;
- meni, da prostovoljno delo vsebuje pomembno razsežnost EU, zaradi česar zagovarja bolj usklajen in celovit politični pristop, zlasti:
  - boljše razumevanje na podlagi več raziskav in kakovostnejših statističnih podatkov na ravni EU;
  - priznavanje gospodarske vrednosti prostovoljnega dela in širše sprejemanje njegove denarne protivrednosti kot dopolnilnega financiranja v okviru programov, ki jih sofinancira EU;
  - večje osredotočenje na prostovoljno delo na ravni EU, ki ni omejeno na vprašanje državljanstva in problematiko mladih;
  - proučitev novih pobud za spodbujanje izmenjave izkušenj in mobilnosti prostovoljcev v okviru evropskih programov prostovoljnega dela za vse starosti.

**Poročevalec:** Declan MCDONNELL (IE/ALDE), član mestnega sveta mesta Galway City in zahodnih regionalnih oblasti

## Politična priporočila

### Splošna priporočila

#### ODBOR REGIJ

1. ugotavlja, da je prostovoljno delo v tem mnenju obravnavano z vidika treh njegovih značilnosti: ne opravlja se zaradi plačila, opravlja se prostovoljno in ne opravlja se v korist prostovoljca ali njegove družine, temveč nekoga drugega. Te značilnosti obsegajo veliko prostovoljnih dejavnosti: formalnih in neformalnih, kratkoročnih in dolgoročnih, s krajšim ali polnim delovnim časom, npr. prostovoljna služba;

2. priznava, da je prostovoljno delo ključna sestavina aktivnega državljanstva in demokracije na vseh ravneh, saj si prostovoljci posredno ali neposredno prizadevajo za izboljšave v družbi na lokalni, regionalni ali nacionalni ravni, ki koristijo vsem;

3. ugotavlja, da se socialno izključene družbene skupine najredkeje odločijo za prostovoljno delo in da je pomembno, da se te družbene skupine pri tem podpira ter da dobijo občutek, da so potrebne kot prostovoljci;

4. se zaveda vloge, ki jo ima prostovoljno delo v državah v razvoju po vsem svetu, ter njegove pomembne vloge v boju proti revščini v svetu in pri spodbujanju dialoga v vsem svetu;

5. priznava vlogo, ki jo ima lahko prostovoljno delo pri soočanju s problematiko podnebnih sprememb na lokalni, regionalni, nacionalni in svetovni ravni ter pri civilni zaščiti, socialnem vključevanju, sodelovanju na področju razvoja ter boljšem vključevanju invalidov in priseljencev.

### Prispevek k lizbonski agendi – pomen prostovoljnega dela

#### ODBOR REGIJ

6. poudarja pomemben gospodarski prispevek prostovoljnega dela k lokalnemu, regionalnemu in nacionalnemu gospodarstvu kakor tudi gospodarstvu EU s tem, da (a) bogati socialne in gospodarske dejavnosti <sup>(1)</sup> z dodatnimi človeškimi viri, ter (b) z ustvarjanjem socialnega kapitala in boljše kakovosti življenja, kar je lahko pomemben dejavnik pri naložbah in ustvarjanju delovnih mest. Raziskave kažejo, da je socialni kapital v neposrednem razmerju s stopnjo rasti v evropskih regijah <sup>(2)</sup>; Odbor se v celoti strinja, da je lahko socialni kapital spodbuden za vsakogar in da ima pozitivne učinke ne samo na gospodarsko

<sup>(1)</sup> Na primer, veliko število prostovoljcev v okviru programa 08 Welcome za Liverpool kot evropsko prestolnico kulture leta 2008.

<sup>(2)</sup> *Social Capital and Regional Economic Growth* (Socialni kapital in regionalna gospodarska rast), Beugelsdijk in van Schaik, 2003.

rast, temveč tudi na druga pomembna področja, kot so socialni nadzor, vključevanje, zdravstvo, uprava, institucije in krepitev demokracije <sup>(3)</sup>;

7. poudarja koristi prostovoljnega dela za zaposljivost posameznikov <sup>(4)</sup>, ki jih pridobijo s sodelovanjem pri prostovoljnih dejavnostih in programih prostovoljnih služb. OR poleg tega meni, da najbolj ranljive skupine v družbi (priseljenci, manjšine, brezposelni, brezdomci, odvisniki, osebe z nedokončano šolo) tako dobijo možnost, da spremenijo svoje življenje in se s pridobljenimi veščinami in sposobnostmi aktivno vključijo v družbo, ter tudi možnost, da dobijo bolje plačano delo ali se vrnejo k izobraževanju. To je priložnost, da lahko ljudje iz vseh družbenih okolij prispevajo k skupnemu dobremu ter k doseganju socialne kohezije, različnosti in spoštovanja;

8. poudarja „dodano vrednost“, ki jo lahko prostovoljno delo prispeva k dejavnostim pomoči v družbi, npr. k projektom pomoči invalidnim osebam, ki je ni vedno mogoče zagotoviti proti plačilu;

9. poudarja vlogo prostovoljnega dela pri zagotavljanju novih in inovativnih načinov reševanja socialnih vprašanj ter vlogo preizkusnega kamna pri zagotavljanju novih storitev in možnosti za delovna mesta;

10. poudarja pa tudi, da prostovoljnega dela na nobenem področju ne bi smeli obravnavati kot nadomestka ali zamenjavo za zaposleno osebo;

11. poudarja pozitivne učinke prostovoljnega dela na zdravje oseb ter na potencialno zmanjšanje stroškov lokalnih, regionalnih in nacionalnih zdravstvenih služb. Raziskave so pokazale, da lahko prostovoljno delo še posebno pozitivno vpliva na zdravje starejših ljudi <sup>(5)</sup>. Ta korist za zdravje se nanaša na vse starostne skupine, od mladosti do upokojitve, ter ima lahko preventivno vlogo pri fizičnih in duševnih boleznih;

12. opozarja na pomembno vlogo, ki jo ima lahko prostovoljno delo v zvezi z vseživljenjskim učenjem, saj posameznikom omogoča, da pridobijo nove veščine, ki prispevajo k njihovem osebnemu, družbenemu in kulturnemu razvoju, ter da povečajo in prilagodijo svoje možnosti za zaposlitev v nenehno spreminjajočem se gospodarskem okolju. Zlasti je naklonjen razvoju prostovoljnega dela v šolah, da bi se razvila zavest o vrednotah, ki jih predstavlja;

<sup>(3)</sup> *The Well-being of Nations; the Role of Human and Social Capital* (Blaginja narodov; vloga človeškega in socialnega kapitala), OECD 2001.

<sup>(4)</sup> *Time Bank/Reed Executive Survey of 200 of the UK's top businesses* (študija o 200 najpomembnejših podjetjih v Združenem kraljestvu), 2000 ([http://timebank.org.uk/mediacentre/press\\_release\\_details.php?id=76](http://timebank.org.uk/mediacentre/press_release_details.php?id=76)).

<sup>(5)</sup> *The Health Benefits of Volunteering – A Review of Recent Research* (Zdravstvene koristi prostovoljstva), Corporation for National and Community Service, 2007.

13. poudarja vlogo prostovoljnega dela pri podpori pobudam za lokalni razvoj ter pri olajševanju uspešnega izvajanja številnih pobud, ki jih financira EU, kot je npr. program LEADER. Ta dejavnost je protiutež negativnim učinkom globalizacije in zagotavlja trajnostni razvoj lokalnega gospodarstva;

14. spodbuja tesnejše sodelovanje med javnimi oblastmi in prostovoljnimi organizacijami pri razvoju ustreznih javnih politik, s čimer bi zagotovili, da bi ta politika bolje upoštevala potrebe prostovoljnega sektorja.

#### *Pomanjkanje raziskav in statističnih podatkov o prostovoljnem delu*

ODBOR REGIJ

15. poudarja potrebo po takojšnji obravnavi pomanjkanja celovitih in natančnih statističnih podatkov EU ali nacionalnih statističnih podatkov o gospodarskem prispevku prostovoljnega dela. Odbor regij zato pozdravlja odločitev Belgije, Francije, Česke, Italije in Slovaške, da v okviru sistema javnega računovodstva uporabljajo priročnik ZN za nepridobitne organizacije;

16. spodbuja države članice k zbiranju natančnih statističnih informacij o prostovoljnem delu tudi na lokalni in regionalni ravni, ki bi lahko pripomogle k oblikovanju ustreznih pobud na obeh ravneh;

17. poziva Evropsko komisijo, da pripravi bolj sistematično zbirko podatkov o prostovoljcih in storitvah, ki jih izvajajo, ter podpira, da se prostovoljno delo vključi v statistike finančnih računov Eurostata kot posebna kategorija, da bi se natančno ocenila gospodarska vrednost prostovoljnega dela;

18. priporoča, da se opravi primerjalna raziskava o prostovoljnem delu v vsej EU, da bi pridobili podatke o njegovih razvojnih težnjah, obsegu in značilnostih na nacionalni, regionalni in lokalni ravni. To bi omogočilo jasen prikaz kulturnih podobnosti in razlik v zvezi z dejavnostmi in infrastrukturo na področju prostovoljnega dela;

19. priporoča, da se raziskava izvede v vsej EU, da bi ugotovili najboljše praktične izkušnje pri spodbujanju in podpiranju prostovoljnega dela na lokalni in regionalni ravni. Glede na ugotovitve raziskave bi lahko območja, ki imajo več zgodovinskih izkušenj s prostovoljnim delom, pomagala drugim regijam in krajem pri oblikovanju novih pobud.

#### *Pravni status prostovoljnega dela*

ODBOR REGIJ

20. meni, da je treba vprašanjem v zvezi s pomanjkanjem pravnega statusa za prostovoljno delo nameniti več pozornosti, zlasti pravicam in dolžnostim, ter priporoča, da bi morale imeti prostovoljno delo v vseh državah članicah, kadar je to primerno, jasno opredeljen in ustrezen pravni status za čezmejna potovanja zaradi prostovoljnega dela;

21. poudarja, da načeloma ne bi smele obstajati ovire za prostovoljno delo, kot je nezavarovanje ali odvzem državnih ugodnosti, na primer socialnega varstva, ter da je treba sprejeti primerne pravne okvire, ki bi to zagotovili.

#### *Vzdrževanje podporne infrastrukture za prostovoljno delo*

ODBOR REGIJ

22. priporoča, da lokalne in regionalne oblasti podprejo prizadevanja za razvoj podporne infrastrukture za prostovoljno delo, pri čemer je še naprej treba ohraniti neodvisnost sektorja prostovoljnega dela. Centri za prostovoljno delo ali druga primerna infrastruktura, na primer, lahko pripomorejo k spodbujanju prostovoljnega dela, zagotavljanju informacij o priložnostih zanj in k profesionalizaciji njegovega upravljanja v okviru organizacij, povezanih s takšnim delom;

23. opozarja, da za priznavanje prostovoljnega dela že obstajajo decentralizirana spričevala o usposobljenosti, ki potrjujejo sposobnosti, znanja in izkušnje, pridobljene s prostovoljnim delom<sup>(6)</sup>, in ugotavlja potencial za povezavo teh obstoječih sistemov s sistemom življenjepisa Europass, da bi spodbujali priznavanje izkušenj, pridobljenih s prostovoljnim delom, na evropski ravni z namenom povečanja zaposljivosti;

24. opozarja tudi na možnost vzpostavitve sistema nagrad EU za prostovoljne in gospodarske organizacije, da bi se poudarila najboljša praksa in odličnost na področju razširjanja in spodbujanja prostovoljnega dela. Nagrade bi lahko podeljevali vsako leto, da bi na ravni EU spodbudili razpravo o vprašanih, kot so upravljanje in podpora prostovoljnemu delu;

25. poudarja, da glede prostovoljnega dela z otroki in ranljivimi odraslimi dejstvo, da med državami članicami ni usklajenega postopka na ravni EU v zvezi z izdajanjem potrdil o nekažnovanosti (police clearance), pomeni, da priseljenci ne morejo izpolnjevati zahtev držav članic in organizacij za prostovoljno delo, da bi zaščitili otroke in ranljive odrasle pred morebitno zlorabo.

#### *Podpora organizacijam, odvisnih od prostovoljnih dejavnosti*

ODBOR REGIJ

26. pozdravlja prizadevanja nekaterih generalnih direktorats (zlasti GD za izobraževanje in kulturo) za sprejetje bolj razumevajočega pristopa, s katerim bi prostovoljne dejavnosti uporabili kot sredstvo za dopolnilno financiranje projektov, ki jih financira EU, ter poudarja, da bi morali prostovoljne dejavnosti močnejše upoštevati kot enakovredne sofinanciranju v okviru drugih programov, ki jih sofinancira EU, ko bo te dejavnosti mogoče ustrezno ovrednotiti. To bi nas približalo k neposrednemu priznanju vrednosti, ki jo prostovoljne organizacije ustvarijo z vključevanjem prostovoljcev;

<sup>(6)</sup> Primer za to je nemška zvezna dežela Hessen: (<http://kompetenznachweis.de/>).

27. priznava pomen spodbujanja in podpiranja najboljše prakse upravljanja prostovoljnega dela v okviru organizacij, povezanih s prostovoljnim delom. Raziskave kažejo, da lahko izvajanje najboljše prakse poveča raven prostovoljnih dejavnosti v okviru posamezne organizacije in prispeva k temu, da sedanji prostovoljci ostanejo dlje časa dejavni <sup>(7)</sup>;

28. spodbuja organizacije, ki zaposlujejo prostovoljce, naj strateško, načrtovano in na podlagi politik izkoristijo njihovo znanje in energijo, da bi lahko tako okrepili organizacijsko učinkovitost in ustvarili nepozabne izkušnje s prostovoljnim delom.

#### Vloga prostovoljnega dela pri socialni koheziji

#### ODBOR REGIJ

29. opozarja na zelo pomembno vlogo, ki jo ima lahko prostovoljna dejavnost za osebni razvoj posameznika. Ta dejavnost ponuja drugačen pogled na družbo ter lahko izboljša samopodobo in okrepi samozavest posameznikov, kar jim omogoči celovitejši razvoj v širši družbi. Delo prostovoljcev je zelo pomembno tudi za gospodarski, kulturni in socialni razvoj na lokalni in regionalni ravni;

30. priznava pomen, ki ga ima lahko prostovoljno delo pri vključevanju (zdaj in v preteklosti izključenih) skupnosti na lokalni, regionalni in nacionalni ravni. Prostovoljno delo omogoča posameznikom in skupinam, da se v pozitivnem vzdušju in v okolju vzajemne podpore srečujejo z ljudmi iz drugih družbenih slojev;

31. opozarja, da Evropska unija svoje podpore prostovoljni dejavnosti ne bi smela preveč osredotočiti na mladino in mlade ljudi, ter poudarja, da je prostovoljno delo dejavnost, pri kateri imajo lahko vsi deli družbe polnoveljavno in koristno vlogo;

32. zato spodbuja EU, da glede na staranje svojega prebivalstva posebej spodbuja starejše ljudi k prostovoljnemu delu in tako upošteva njihova življenjska znanja in izkušnje, po drugi strani pa dokazane zdravstvene koristi prostovoljnega dela. Odličen primer za to so *Active Retirement Associations* (združenja aktivnih upokoencev) na Irskem;

33. ceni zelo pomembno vlogo prostovoljnega dela pri preprečevanju družbene osamitve posameznikov in skupin zaradi (a) zagotavljanja družbene podpore ranljivim otrokom in odraslim ter (b) zaradi dejstva, da lahko prostovoljci z opravljanjem prostovoljnega dela oblikujejo nove mreže in tako lahko zmanjšajo tudi lastno socialno osamitev;

<sup>(7)</sup> *Volunteer Management Practices and Retention of Volunteers* (Prakse upravljanja prostovoljnega dela in ohranitev prostovoljcev), Mark A. Hager, Jeffrey L. Brudney, junij 2004, The Urban Institute.

34. opozarja na vlogo, ki jo lahko imajo prostovoljno delo in posebni projekti pri spodbujanju ter kreptvi medgeneracijskega dialoga in razumevanja v današnji hitro se spreminjajoči družbi <sup>(8)</sup>;

35. poziva k oblikovanju finančne pobude v okviru programa partnerstev mest, ki bi omogočila projekte izmenjave prostovoljcev, da bi okrepili lokalne in regionalne mreže EU ter spodbujali aktivno državljanstvo.

#### Vključevanje javnih in zasebnih delodajalcev

#### ODBOR REGIJ

36. poudarja, da je prostovoljno delo ključni element pri spodbujanju zdravega ravnotežja med delovnim in zasebnim življenjem zaposlenih v vsej EU, saj spodbuja dejavnosti in povezovanje zunaj delovnega okolja;

37. priporoča spodbujanje prostovoljnega dela javnih zavodov na lokalni in regionalni ravni s spodbujanjem lokalnega prostovoljnega dela njihovega osebja ali z oblikovanjem pobud in partnerstev za takšno delo <sup>(9)</sup>;

38. podpira vzpostavljanje trajnostnih povezav med gospodarstvom in lokalnimi prostovoljnimi organizacijami, da bi se spodbudila socialna odgovornost podjetij, ki temelji na človeških virih in zagotavlja finančno podporo gospodarstva. To bi lahko dosegli skupaj z lokalnimi MSP, pa tudi z regionalnimi in lokalnimi podjetniškimi združenji, tako da bi pridobili vodilno osebje za spodbujanje prostovoljnih dejavnosti delavcev.

#### Razvijanje razsežnosti Evropske unije

#### ODBOR REGIJ

39. meni, da prostovoljno delo vsebuje pomembno razsežnost EU, zaradi česar zagovarja bolj usklajen in celovit politični pristop, zlasti:

- boljše razumevanje na podlagi več raziskav in kakovostnejših statističnih podatkov na ravni EU;
- priznavanje gospodarske vrednosti prostovoljnega dela in širše sprejemanje njegove denarne protivrednosti kot dopolnilnega financiranja v okviru programov, ki jih sofinancira EU;

<sup>(8)</sup> Projekt *Living Scenes* v Galwayu na primer omogoča, da se 24 dijakov dodatnega letnika srednje šole *Presentation Secondary School* (op. prev.: na Irskem so *Transition Year Students* dijaki, ki se po srednji šoli prostovoljno vpisejo v enoletno dodatno izobraževanje) v okviru medgeneracijskega programa, ki je zdaj vključen v učni načrt za dodatni letnik, družijo z 22 odraslimi iz združenj aktivnih upokoencev iz Galwaya.

<sup>(9)</sup> Številne lokalne in regionalne oblasti so v nekaterih državah članicah s svojimi upravnimi delavci že oblikovale ali podpirajo programe prostovoljnega dela, pogosto s prostovoljnimi prispevki iz plač teh delavcev, da bi pomagali prenašati znanje na dobrodelne organizacije ter da bi podprli domače podjetnike in lokalne razvojne dejavnosti.

— večje osredotočenje na prostovoljno delo na ravni EU, ki ni omejeno na vprašanje državljanstva in problematiko mladih;

— proučitev novih pobud za spodbujanje izmenjave izkušenj in mobilnosti prostovoljcev v okviru evropskih programov prostovoljnega dela za vse starosti;

40. Komisiji predlaga, naj sproži konkretne programe ali ukrepe, ki bodo omogočili razvoj nadnacionalnih evropskih projektov prostovoljnega dela, ki bodo povezali vse prebivalce Unije in ne zgolj mlade;

41. priporoča, da se leto 2012 razglasi za evropsko leto aktivnega državljanstva prek prostovoljnega dela, da bi se osredotočili na spodbujanje prostovoljnega dela in izvajanje pobud za obravnavo vprašanj iz tega mnenja;

42. priznava, da je – zaradi horizontalne narave prostovoljnega dela v okviru politik EU in njegovega pomena v zvezi z dejavnostmi EU v različnih sektorjih – potrebno boljše usklajevanje obstoječih politik in dejavnosti, da bi zagotovili uspešno obravnavo vprašanj iz tega mnenja;

43. spodbuja Evropski parlament k večji proaktivnosti pri obravnavi horizontalne narave prostovoljnega dela. Poleg tega bi lahko enotna dostopna točka v okviru Komisije pripomogla k razvoju potenciala, ki ga ima prostovoljno delo na različnih političnih področjih, poleg področja državljanstva in mladinske problematike;

44. ponuja svojo podporo pri posredovanju priporočil iz tega predhodnega mnenja, po potrebi v partnerstvu z Evropskim parlamentom in Evropsko komisijo.

V Bruslju, 7. februarja 2008

Predsednik  
Odbora regij  
Luc VAN DEN BRANDE